

MÜSİAD ile Türkiye-AB İlişkileri Ekseninde Ufuk Avrupa ve AB Programları

İstişare Toplantısı—16 Ekim 2020-ONLINE

Sayın Dışişleri Bakan Yardımcımız ve Avrupa Birliği Başkanı,

Sayın TÜBİTAK Başkanım, MÜSİAD üyelerimiz ve Değerli Katılımcılar,

Hepinizi saygıyla selamlıyorum; hoş geldiniz.

Avrupa 2020 stratejisinin, araştırma ve yenilikle ilgili tüm finansman altyapılarını tek çatı altında toplamak üzere tasarladığı Ufuk 2020 Programı, Avrupa Birliği'nin uzun dönemli yeni büyüme planının en önemli ayaklarından birini oluşturmaktadır. Ülkemizin de dâhil olduğu Ufuk 2020 programı; firmalarımızın, üniversitelerimizin, STK'larımızın ve araştırma kurumlarımızın katılımına açık olması nedeniyle, oldukça önemli bir yer tutmaktadır.

Temel önceliği; Bilimde Mükemmellik, Endüstriyel Liderlik ve Toplumsal Sorunlar olan bu Program kapsamındaki Avrupa Yeşil Mutabakat Çağrısı, bilhassa 1 milyar avroluk bütçesiyle ülkemiz için de son derece önemli bir kaynak potansiyeli taşımaktadır. Bu kapsamda söz konusu çağrıyı yakından takip ederek ciddi projeler geliştirmek bizler için önemli bir sorumluluktur.

Avrupa Yeşil Mutabakatı, yalnızca iklim değişikliğini kapsamamakta aynı zamanda Temiz ve Döngüsel Ekonomi İçin Sanayi, Enerji ve Kaynak Verimliliği Sağlanmış Binalar, Tarladan Çatala (Sofraya) Tarım gibi hedefleriyle, birçok konuya da temas etmektedir. Meseleye bu kapsamda yaklaştığımızda; AB'nin yeni dönem ekonomi ve ticaret politikasının seyrini değiştirecek olan bu Programın, Avrupa ile dış ticaret payının %50'ler düzeyinde olduğu da hatırdan tutulursa Türkiye için oldukça önemli olduğunu ifade etmeliyiz.

Uzun yıllardır ülkemizin en önemli ticaret ve yatırım ortağı olan AB'deki gelişmeleri takip etmek ve bu gelişmelere uyumlu karşılıklı yol haritaları belirlemek, AB ile olan ilişkilerin her iki taraf adına verimli bir revizyona tabii olması adına önemlidir.

Zira 2050 yılına kadar varacak olan uzun bir vadede; AB'nin enerji, finansman ve sanayi başta olmak üzere birçok alanda gerçekleştireceği dönüşüm, Türkiye'yi doğrudan etkileyebilecek bir potansiyel taşımaktadır. Bu kapsamda Avrupa Yeşil Mutabakatını yalnızca bir çevre meselesi olarak görmemek gerekir.

Ülkemizi de yakından ilgilendiren ve sonuçları itibariyle yeni bir uluslararası ticaret sistemi ve iş bölümüne neden olacak bu programa adapte olabilmek için; yeni iklim rejimi çerçevesinde yaşanacak gelişmelere ayak uydurmak, yalnızca Türkiye için değil diğer bütün ülkeler için zorunlu hâle gelmektedir. Bu noktada karbon kaçağının minimum seviyeye indirilmesi ve ekonominin tamamında karbonun etkin biçimde fiyatlandırılması hedeflerine yönelik ticarete yeni vergiler ve tarife-dışı engelleri kapsayan yeni bir sistemden söz ediyoruz.

Özetle Avrupa Yeşil Mutabakatına uyum aslında ekonomide ciddi kazanımları da beraberinde getirecektir. Bu çerçevede üretimden istihdama; ticaretten ihracata kadar ekonomik döngünün her aşamasında yeni bir şekillenme söz konusu olacaktır.

Değerli Katılımcılar,

Gelecek adına kıymetli bir istişare ve muhasebe ortamı olarak gördüğüm bu toplantıda detaylarını değerli katılımcılardan dinleyeceğimiz hususların ülkemizin yeni sosyo-ekonomik konjonktürde kazanacağı stratejik konuma muazzam faydalar sağlamasını yürekten temenni ederim.

İş dünyası cenahından konunun muhatabı olarak müsaadenizle ticarete ve ülke ekonomimizde yaşanan güncel gelişmelere ve “yeni normal” olarak adlandırılan dönemde iş dünyası olarak üzerimize düşenlere ilişkin küçük bir değerlendirme yapmak isterim:

Küresel ekonominin tamamında olduğu gibi Türkiye ekonomisinde de hem arz hem de talep yönüyle ciddi bir bunalıma neden olan Covid-19 salgını, hâlihazırda sıkışan dünya sisteminin bir patlama noktası gibi oldu.

Salgın öncesinde bile küresel ekonomiye yönelik beklentiler dünya genelinde bir üretim daralması riskine işaret ederken; salgınla birlikte, “beklenen kriz”, “yaşanan kriz” hâline dönüşmüş oldu. Bu bakımdan Covid-19 salgınının; orta ve uzun vadede patlaması muhtemel bir küresel ekonomik krizi, çok daha erken ve şiddetli hâle getirdiğini söyleyebiliriz.

Böylesi sarsıcı ekonomik etkilerinin yanında, salgının sosyal ve psikolojik etkilerini de göz önüne aldığımızda; Türk iş dünyasının temsilcileri olarak bizlerin de bu süreçten ilk aylarda olumsuz etkilendiğini ifade edebiliriz. Buna rağmen; bilhassa 1 Haziran itibariyle başlayan normalleşme süreciyle birlikte, hem ekonomik hem de sosyal anlamda hızlı bir toparlanma sürecine girmiş olduk.

Dünyada neredeyse her yüzyılda yaşanmış olan küresel salgınlar beraberinde yeni bir sosyo-ekonomik ve politik sorgulama süreci de getirmiştir. Şimdi bizler 21. Yüzyılın yeni siyaset,

Üretim, sosyo-kültürel davranış kalıpları, üretim ve bölüşüm dengelerini yeniden sorgulamaktayız. Pandemi süreci sonrası dünyada yeni bir iktisadi ve sosyal dengenin kurulacağı gerçeği kaçınılmazdır. Bu da yaşlı dünyamızın temel kaynaklarının sürdürülebilir olması ve verimlilik esaslı, aynı zamanda tasarrufu ön plana alan bir üretim ve yaşam döngüsüne bizleri götürmektedir.

Bugün enerji piyasası söz konusu olduğunda yaşanan ciddi rekabet düzeni yarının dünyasında su için yaşanacaktır. Su başta olmak üzere; toprak ve tabii kaynaklarımızın korunması ve ekonomideki paylarının ihtiyatlı politikalarla kullanılması yarının dünyasının sorunsalları olacaktır.

Pandemi süreci bizleri, pek çok açıdan görmezden geldiğimiz gerçeklerle baş başa bırakmıştır. Bu nedenle başta da söylediğim gibi hazırlıksız yakalandığımız bu süreç beklenen krizi yaşanan gerçekliğe yükseltmiştir.

şimdi klasik paradigmalarımızın yeniden şekilleneceği bir süreç başlayacaktır. **retim, tedarik ve değer zincirlerinin tüm dünya ülkeleri nezdinde adaletli bir şekilde dağılımı için yeni bir iktisadi üretim ve bölüşüm paradigmasına ihtiyacımız vardır.** Bu nedenle dünya küresel çıktısına hemen her ulusun iktisadi değerleriyle iştirak edebileceği çok katılımlı bir paylaşım sistemi bizleri beklemektedir.

Siyaset yapma biçimlerimiz değişecektir. Dünya bu süreçte ve sonrasında lider bazlı ancak tabandan kuvvet alarak güçlenen doğrudan demokrasiyi test etmektedir. Eğitim tanımlarımız ve eğitim sistemlerimiz değişecektir. Artık uzaktan erişim imknlarının etkin şekilde kullanıldığı ve bu şekilde çoklu disiplinlerde yetiştirilen nitelikli insan gücü ile yeni bir eğitim ve iktisadi yönetim modeli bizleri bekliyor diyebiliriz.

Bilim ve din arasındaki kavramsal dengeyi sorgulayıp pozitivizmin sınırlarını yeniden çizeceğimiz bir süreç bizleri beklemektedir. Dünya bilim, din ve ahlaki değerler üçgeninde ne sert pozitivist ne de tamamen dünyaya kapalı bir çizgide yryemeyeceğini anlamaktadır.

evre ve tabiatla kurduğumuz ilişkinin yeniden tasarlanması ve bizlerin tabiatla aramızda yeniden bir merhamet ve mutabakat sözleşmesine gitmemiz gerekmektedir. Bu süreçte bir kez daha gördük ki tabiat bize emanet edilmiş en kıymetli varlıklardandır.

Konvansiyonel milli güç unsurlarımız deęiŖecektir. Bir zamanlar; toprak, sermaye ve askeri baskınlık olarak tanımladığımız ulusal güç unsurlarımızın nasıl eŖitlendiğini ve ulusal tehdit yelpazesine yeni kavramların dâhil olduğunu görmekteyiz.

Önümüzdeki dönemde, büyük ya da küçük işletme ayrımı olmaksızın bütün Ŗirketlerimizin, dijital dönüşüm ihtiyacını ve etkisini daha net hissedeceği bir döneme gireceğimizi rahatlıkla söyleyebiliriz.

Yalnızca dijitalleşme noktasında değil; tedarik zincirlerinin eŖitlendirilmesi, yeni pazar arayışlarının daha esnek hâle getirilmesi, üretim ve pazarlama tekniklerinin geliştirilmesi gibi kritik önemi haiz unsurların da ciddi bir dönüşüm yaşayacağını tahmin edebiliriz. Bütün bu değişim süreci de ekonomik hayatta yeni bir alışma düzeni ve mevzuat seti ile bizleri baş başa bırakacaktır.

Milli üretimin sadece bir politik tercih değil bir mecburiyet olduğunu test ettiğimiz bir süreçten geçmekteyiz. Stratejik sektörlerimizdeki girdilerin milli üretim ile yapılması gerektiği bu süreçte katma değeri yüksek üretim algısının ve yüksek teknoloji ürünlerindeki üretimin önemi bilhassa cari dengeyi korumak adına hayati önem kazanmaktadır.

Tarım, hayvancılık ve Gıda sektöründe verimlilik ve gıda güvenliği kavramlarının yani biyo güvenliğin artık ok daha fazla konuşulacağı bir dönemden bahsetmekteyiz. Biz MÜSİAD olarak bu Ŗuurla sürekli olarak başta tarım ve Gıda sektörleri olmak üzere temel ve stratejik sektörlerimizin yerli ve milli esaslarla üretim yapmasının sürekli altını izmekteyiz. Hafta başında Akıllı Tarım Kentler iş modelimizin lansmanını Sayın Tarım ve Orman Bakanımızın teşrifleriyle gerçekleştirdik. Bu model kapsamında büyük şehirlere sıkışan ve her geçen gün insani yaşam düzeyi düşen popülasyonun kırsala doğru yönlendirilmesi gerektiğini ancak bunu yaparken kırsal yaşamın da kent konforunda ve gelir düzeyinde tatmin edici bir yaşam alanına dönüştürülmesi fikrinden yola çıktık.

Akıllı Tarım Kentler, bir projeden ziyade bir yaşam ve üretim modeli olarak ortaya konmuştur. Bugün burada anlatılacak konularla da pek ok açıdan örtüşmektedir. Gerek Yeşil mutabakat gerekse temiz döngüsel ekonomi ve enerji konularında Ufuk 2020 kapsamındaki başlıkların önemli bölümüne işaret eden bir modeldir.

Kurduğumuz model, Kıy yaşamının ve tarım çeşitliliğinin çevreci bir anlayış ile teknolojinin imkânları ile çok daha verimli birer üretim ve yaşam alanlarına döndürülmesi ve bu şekilde şehirlerarası nüfus ve ekonomik dengesizliklerin giderilmesi temasının altını çizmektedir.

Bizler MÜSiAD olarak yine aynı şuurla şehir ekonomileri ve akıllı şehirler komitemiz kapsamında geleceğın dünyasında şehirlerin yarışacağı gerçeğinden hareketle şehir markaları oluşturmak ve her şehrin kendine özgü sektörel çeşitliliğini birer avantaja çevirmek için projeler üretmekteyiz. Akıllı Şehir kavramının bir devlet politikası haline gelmesinde gösterdiğimiz ısrarın neticelerini görmek, bizleri gururlandırmaktadır.

Aynı şekilde “tarladan sofraya” kadar tüm süreçlerin takibi anlamında gıda kalite ve güvenliğini, gıda çeşitliliği ve kültürel değer olarak sunmayı hedefleyerek Gasro-rekonomi ve gastro turizm alanlarındaki çalışmalarımızı 2 yıl evvel başlatmış olmanın sevincini yaşamaktayız. Başlattığımız bilinç çerçevesinde bugün bu kavramların birer politikaya dönüşmesi bizleri memnun etmektedir.

Diplomasinin sadece siyasi bir unsur olmanın çok ötesinde sosyal bir söylem dili haline geldiği günümüzde kültürel değer ve çeşitliliğın toplumların kucaklaşmasına ve yakınlaşmasına vesile olması bizleri kendi bünyemizde başlattığımız tazelenme süreci içinde gerek turizm, gerek mutfak sanatları gerek eğitim gerekse ticaret ve yatırım sahalarında diplomasi kavramını kullanmaya yöneltmişti. Bugün geldiğimiz noktada gastro-diplomasinin zikrediliyor olması memnuniyet vericidir.

Bizler STK’lar olarak sosyal bilincin yükseltilmesi ve devlet politikalarının tabanla buluşması adına çok kritik bir noktada bulunmaktayız ve bunun farkındayız. Yeni sosyo-ekonomik konjonktürde bilhassa STK’lar devlet ve toplum arasında bir iletişim ve etkileşim köprüsü gibi çalışacaktır.

MÜSiAD gerek yurt içi gerekse yurt dışında oldukça geniş saha yaygınlığıyla dünyada eşine ender rastlanır saha derinliğine sahip bir sermaye platformudur. Bu bilinç ile kendi yönetim mekanizmamızı dinamik bir yapıya kavuşturup yeni sürecin koşul ve önceliklerine hazır hale getiren ilk sivil toplum kuruluşu olmanın da haklı gururunu yaşamaktayız. MÜSiAD Pandemi süreci başlamadan çok önce dünyadaki paradigma değişimlerini ve ülkemize olan yansımalarını gözlemleyerek kendi yapısını tazelemiş ve süreç yönetimlerini buna hazır hale getirmiştir. Proje bazlı ve üretime yönelik Komite çalışma sistemi ve Meclis yapısı ile MÜSiAD,

sahasından elde ettiği mikro veriyi işleyerek Komitelerinde birer projeye dđnüřtürmekte ve dđngüyü kırmadan üretime projelerin saha yaygınlığı içinde tüm ülkeye ve dünyaya yayılmasını sağlamaktadır.

Biz MÜSiAD olarak, ülkemizin dünya arenasında güçlenmesi adına elimizi taşın altına koymaya hazır olduğumuzu her fırsatta ifade ediyoruz. Türkiye'mizin potansiyelini, hep birlikte açığa çıkaracağız.

Değerli Katılımcılar,

Konuşmamı burada sonlandırırken, hepinizi saygıyla selamlıyor, bu güzel toplantıda emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.

Abdurrahman Kaan

MÜSiAD Genel Başkanı